

בעזה"ש"ת

דברי תורה

מאת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

שנאמרו

בסעודת רעוא דרעוין

פרשת תרומה

שנת תש"ע לפ"ק

יוצא לאור ע"י

מכון מעדני מלך וויען

גליון תקצ"ד

להשיג אצל
מכון מעדני מלך וויען

185 Wilson St.
Brooklyn N.Y. 11211
718.388.1751.#117

דברי תורה

בסעודה שלישית פרשת תרומה תשי"ע לפ"ק

הקדים ה' בתורתו מלות שקלים קודם שקלי המן. – וצחוס' (שם טו.) כתבו, שמעתי שעשרה אלפי ככר כסף עולין חצי שקל לכל אחד מיישראל, שהיו שש מאות אלף כשיצאו ממצרים, ואמר שיתן לאחשורוש כל פדיונם ע"כ. ואם כן מה הועיל שהקדים שקליהם, הלא סוף סוף שקל המן כנגד כל פדיונם.

עוד אמרו (שם טו.) דהמן אזיל למרדכי, ואשכחיה דיתבי רבנן קמיה, ומחוי להו הלכות קמיניה לרבנן. אמר להו צמאי עסקיתו, אמרו ליה בזמן שצית המקדש קיים מאן דמנדב מנחה, מייתי מלי קומניה דסולתא ומתכפר ליה. אמר להו אתא מלי קומנא דיכור, ודחי עשרה אלפי ככרי כספא דידי ע"כ. ויש להבין צמה נדחה כספא של אותו רשע צקומנא דמנחת עני.

וגראדא כי בכל דבר בעולם יש חומר ואורה, חומר חילוניות

לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי (כה-ג). ולכאורה סיומא דקרא מיותר, שסיים 'תקחו את תרומתי', ודי צאומרו ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו. – וברש"י שלש תרומות אמורות כאן, אחת תרומת צקע לגבלת, זה יתנו כל העובר על הפקודים מחצית השקל בשקל הקודש וגו', מחצית השקל תרומה לה' (ל-ג) וכו' ע"כ. וגם צקרא זה יש לדייק שכל לסיים, מחצית השקל תרומה לה'.

ובגמרא (מגילה יג:) אמר ריש לקיש גלוי ידוע לפני מי שאמר והיה העולם שעמיד המן לשקול שקלים על ישראל, לפיכך הקדים שקליהם לשקליו, והיינו דתמן (שקלים ה-א) באחד באדר משמיעין על השקלים ע"כ. ויש להבין מה שהדגיש 'שהקדים' שקליהם, שבאחד באדר משמיעין על השקלים, והלא גם אם לא היו משמיעין על השקלים כלל,

נשארה למטה, ולא עולה לכתר צראה המלך, רק אם היא נעשה צאהבה ויראה, אז פרחית לעילא, והמה התרי גדפין, שמעלים את המצוה למעלה (תיקוני זוה"ק כה:). וזאת היתה הרמו בהכרזים, שהיו פורשי כנפים למעלה, סוככים כנפיהם על הכפורת (כה - כ), להורות על התורה שמונחת בהארון, שעבודת האדם נורת הכרזים, לקיים מצות ה' באופן שיהיו המצות פורחות לעילא, פורשי כנפים למעלה.

ודבר זה הורה ה' במצות מחצית השקל, אם כי בכל דבר חשובה רק דבר השלם, וכאן ניתנה המצוה 'מחצית' השקל, דבאמת גם כאן יש דבר שלם, כי החומר החיצוני של המטבע הוא רק המחצית מה שנותן, ואתו עמו הוא נותן עוד מחצית, הנורה של המטבע, חלק מאהבת לבו לה' הוא נותן עמה יחד, וצירוף החומר עם הנורה יחדיו הוא נעשה דבר שלם. וזהו שאמר הכתוב, זה יתנו כל העוזר על הפקודים מחצית השקל וגו', ולכאורה אין זה דבר שלם, ומסיים הכתוב מחצית השקל תרומה לה', היינו המחצית השנית שמצטרף האדם להשקל, הוא מה שנותנו מאהבת לבו, שצוה מרים אותה לה', הגדפין שבהם המצוה פרחית לעילא.

ופנימיות, וכמו כן היא במצות ה', יש חומר הגשמי שצו מקיימין המצוה, תפלין צינית ואחרוג וכו', אשר בזה כל ישראל שוין, אמנם יש בזה גם עבודה פנימיות, אשר היא הנורה הטמונה בהמצוה, היינו אופן העבודה צאהבה וציראה וצמחה ודביקות, אשר בזה כל אחד עובד ה' לפי ערכו.

ובמו כן צנדצות המשכן, כל אחד נתן כסף וזהב וכו', שממנו נעשה החומר של המשכן, החיצוניות של המשכן וכליו, אבל בכל נתינה ונדבה, היה גם נתינה פנימית של אהבה ויראה שהיה טמון בכל נדבה, ומתאהבות הללו נעשה הפנימיות של המשכן, שיוכל לשרות בו שכינתו ית"ש. וכמו שפירש האלשיך, אפריון עשה לו המשכן שלמה מעצי הלצנון, עמודיו עשה כסף, רפידתו זהב, מרכבו ארגמן וגו' (שיר ג-ט), וזהו חיצוניות המשכן. ותוכו רצוף אהבה מצנות ירושלים, התוך והפנימיות של רוחניות המשכן, זה נעשה ממנה שנצטרף האהבה אל ה' של כל ישראל צנדצתם למשכן ה'.

ובב' מצוה שהאדם עושה, אם נעשה רק כמצות אנשים מלומדה, חומר המצוה צלי הפנימיות של אהבת ויראת ה', אז המצוה

עושין השקלים שלו רושם, הוא נותן רק המחצית שהם נותנים, כי לא יוכל להעריך נגד הפנימיות שנתנו, וחסר בנתינתו המחצית השנית, שהוא הצורה, ואתי מלא קומצא דיכרו ודחי עשרת אלפים ככר כסף דהאי גבא.

ובצעתה כיון דחשיבות נתינת שקלים, אינו רק חומר הכסף, אלא רצוף ההצבה מצנות ירושלים, לכן אף שלא נזכרו להשתמשות השקלים עד חדש ניסן, היו משמיעין עליה חודש שלם מלפניה, באחד באדר משמיעין על השקלים, כדי שיוכל כל אחד להכין עצמו בהכנה דרבה לטוהר את לבבו, שלא יהיה בנתינתו שום פגם וסיג. כי זהו העיקר הפעולה של השקלים, ההצבה הרצויה שיש בצדצתו, וחלק זה עומד כנגד שקלי המן בכל הדורות. וזהו שאמרו שהקדים הקב"ה שקליהם לשקליו, והיינו שבאחד באדר משמיעין על השקלים, כדי שיתנו השקלים צרעותא ללבא.

ודגה ישנם שני דברים המעכבים את המצוה מלהעלות למעלה להיות כתר עטרה בראש לדיק, חדא, כאשר חקר לה התרי גדין של יראה וההצבה. שנית, כשעושה מצות צעודו רשע, אזי מוסיף ח"ו כח להסטררא אחרא, והם גזילים את המצוה, וניתוסף בהם חיות

וראיה לזה שהעיקר הוא הפנימיות והצורה של המצוה, והיא חשובה יותר מהחיצוניתה, כי מצינו בקרבן נדבה, שיוכל אדם להקריבו מן האלף או מן העוף, והעני יוכל לנדב קרבנו גם מנחת סולת, ואמר הכתוב, ונפש כי תקריב קרבן מנחה לה', סולת יהיה קרבנו (ויקרא ב-א). וברש"י לא נאמר נפש בכל קרבנות נדבה אלא בזמנחה, מי דרכו להתנדב מנחה, עני, אמר הקדוש ברוך הוא, מעלה אני עליו כאלו הקריב נפשו (מנחות קד:). ע"כ. הרי לנו כי נחשב מאד לפני ה' הקרבנות של מנחת עני, שמציאו בהכונה ושבירת לב, עד שנחשב לפני ה' שהקריב נפשו.

ובצעתה המן נתן עשרת אלפים ככר כסף, כנגד כל השקלים ששקלו ישראל, אבל זהו רק בחומר הכסף, זה לעומת זה, אבל חלק טוהר הלב שהיה לכל ישראל בצדצתו, היינו המחצית השנית שיש בנתינתם, צוה לא היה לו להמן שום קשר. והצורה הפנימיות חשובה הרבה יותר מהחיצונית של המחצית השקל, שהרי מצינו בקרבן נדבה, שאם כי לא מציא רק סולת מנחה קטנה, חשובה זאת לפניו ית"ש כמנחה היותר חשובה, שהקריב נפשו. ולכן כאשר שמע המן דבר זה, אז נתברר לפניו למה לא

הכלים רמוזים מדריגות שונות צעזדות ה'. ומנינו צהארון שאמר הכתוב, ועשית שנים כרוזים זהב, מקשה תעשה אותם משני קצות הכפורת, ועשה כרוז אחד מקצה מזה וכרוז אחד מקצה מזה וגו' (כה-יח). וברש"י שלא תאמר שנים כרוזים לכל קצה וקצה, לכך הוטרך לפרש כרוז אחד מקצה מזה ע"כ. ויש להצין דאם כן למה כתב התורה בתחלה ועשית שנים כרוזים משני קצות הכפורת, דנוכל להצין מיניה צ' כרוזים על כל קצה.

וַתִּרְאֶה כי הנה התלמידי חכמים העוסקים בתורה, והם פרושים מעסקי העולם, מוטל החוב על אחינו צית ישראל העוסקים בהיות העולם הזה, לתת להם פרנסתם ולהחזיקם ולהחיותם. ועל דרך שהיה ביששכר עם זבולון, שמה זבולון צלחתך ויששכר צלהליך (דברים לג-יח), וברש"י זבולן יוצא לפרמקטיא בצפינות ומשתכר, ונותן לתוך פיו של יששכר, והם יושבים ועוסקים בתורה ע"כ. והנה אמרו חז"ל (בבא בתרא כה:): הרוצה שיחכים ידרים, ושיעשיר ילפין, וסימניך שלחן צפון ומגורה בדרום ע"כ. והיינו שצד הדרום רומזת לחכמה, וצד הצפון רומזת לעושר. ועל כן היה מצות ה' על הארון שבו מונח התורה, להיות על גביו שני

צזה כידוע. ולכן אומרים בתחלת המצוה, לשם יחוד קודשא בריך הוא וכו', שמתנים מתחלה תנאי, שאין רוזים שיחשב למצוה, רק אם יתעלה המצוה לשם יחוד קודשא בריך הוא, (וכמו שהארץ צוה צאור לישרים דרוש א'). — ואולי על זה נאמר בצעעת ימי המלוואים, ופר חטאת תעשה ליום על הכפורים (שמות כט-לו), וברש"י כפרת המוצח הוטרכה שמה התנדב איש דבר גזול וכו' ע"ש. ויש לומר דנדבות אלו שחטפו הסטרא אחרת, וגזלו אותה מצעליהם, ונפגס לנדבות הציט, על זה צא הקרבן לכפר עליהם.

וזדהו שאמר הכתוב, ויקחו לי תרומה, לי לשמי, שיאמרו לשם יחוד וכו', שמתנה שאם לא יעלה המצוה לשם ה', אז לא רוצה בהמצוה. — ואמר מתחלה ויקחו לי תרומה, סתמא, כי לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצות שלא לשמה, שמתוך שלא לשמה צא לשמה (פסחים ג:). אבל מאת כל איש אשר ידבנו לצו, שנדבתו תהיה ברעותא דלצא, תקחו את תרומתי, זה התרומה יגיע אללי, שההצבה ויראה הם תרי גדפי להעלות את המצוה למעלה.

והנה ידוע כי כלי המקדש רמוזים לעבודת האדם, ובכל פרטי

כרוזים, דמות לורת אדם, אחד על כל הדרום, הרומות להתלמיד החכם העוסק בחכמת התורה, ואחד על כל הצפון הרומות לצולון שעוסק בפרקמטיא, ופניהם איש אל אחיו, שצולון יפקח על פרנסתו של יששכר, ולעומת זה יששכר יפקח על תורתו ויהדותו של צולון.

ואמרו חז"ל (אבות ד-ט) כל המקיים את התורה מעוני, סופו לקיימה מעושר, וצשמאלה עושר וכבוד (משלי ג-טז), אם כן צסופן של דברים, הרי התלמיד חכם העוסק בתורה, יהיה מקומו גם בצפון, שמצפון זהב יאתה (איוב לו-כב), ויזכה להון ועושר. ולעומת זה צולון העומד כעת בצד צפון, יזכה לישב בצלו של תלמידי חכמים צדרום, כמו שאמרו חז"ל (פסחים ג:). כל המטיל מלאי לכיס של תלמידי חכמים, וזכה ויושב צישיבה של מעלה, שנאמר (קהל ז-יב) כי צלל החכמה צלל הכסף ע"כ. וכתב צצני יששכר (סיון ה-ג) נמצא צדברי

רבותינו, שהמחזיק לתלמיד חכם בעולם הזה, לעולם הבא ילמדוהו תורה, הגם שאינו צר הכי בעולם הזה. וזהו שמח צולון בצאתך מן העולם הזה, כי שם תזכה לתורה המשמחת את הלצ ע"ש. (ומקורו צילקוט ראובני (פ' ראה), ובראש דוד להחיד"א (פ' קדושים), ועיין צשמירת הלשון שער התורה פ"ו). ואם כן לעתיד גם הצולון יעמוד בצד דרום. ועל כן אמר הכתוב, אם כי סדר הכרוזים הוא, כרוז אחד מקצה מזה, וכרוז אחד מקצה מזה, יששכר בצד דרום, וצולון בצד צפון, מכל מקום צסופו יזכו שיהיו שניהם צדרום, ושניהם בצפון, ועשית שנים כרוזים משני קצות הכפורת. — וכאן המקום לעורר על ימי הפורים הצעל"ט, להחזיק ציתר שאת את הבני תורה, צני הכולל, הממיתים עצמם צאהלה של תורה, להיות פניהם איש אל אחיו, וזהו יזכו לעתיד להיות גם צלל החכמה, ציום שצדיקים יושבים ועטרותיהם צראשיהם ונהנין מזיו השכינה.

